

Гуцаленко Л.В.

Кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри аудиту та державного контролю
Вінницького національного аграрного університету

Механізм контролю за формуванням фінансових результатів сільськогосподарських підприємств під впливом державних дотацій

***Анотація.** Розкрито вплив державних дотацій на формування фінансових результатів сільськогосподарських підприємств та визначено механізм контролю за цільовим використанням коштів бюджетних програм.*

***Ключові слова.** державні цільові програми, цільове фінансування, дотації, фінансові результати, прибутки.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку країни особливу актуальність набувають питання вдосконалення управління, однією із важливих функцій якого є контроль. Держава не може нормально функціонувати і розвиватися без чітко організованої системи контролю за виробництвом, розподілом і перерозподілом суспільного продукту та іншими сферами суспільного життя. Контроль є невід'ємним елементом надбудови суспільства, який зазнає серйозних змін у процесі розвитку його політичної системи, органів державного і господарського управління, законодавчої і виконавчої влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема теоретичного та практичного забезпечення державної підтримки сільського господарства присвячені праці О. Гудзь, М. Дем'яненка, П. Лайка, Ю. Лузана, П. Синчака, В. Стецюка та інших. Становлення, економічну сутність, роль і значення контролю досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені, а саме: М. Білуха, Ф. Бутинець, І. Дрозд, Є. Калюга, В. Шевчук та інші. Однак практично відсутні дослідження щодо контролю за формуванням фінансових результатів сільськогосподарських підприємств під впливом дотацій держави.

Метою дослідження є розкриття механізму контролю за формуванням фінансових результатів сільськогосподарських підприємств під впливом державних дотацій.

Виклад основного матеріалу. Впровадження ринкових відносин в Україні, розвиток міжнародних економічних зв'язків, спонукають до підсилення та удосконалення як облікової системи так і внутрішнього та зовнішнього контролю, як складової кожного з господарюючих суб'єктів так і суспільства в цілому.

В умовах реформування відносин власності, організаційно-господарських перетворень, які

взаємодіють та впливають на результати діяльності сільськогосподарських підприємств, важливе значення має їх адаптація до зовнішнього середовища. Такі процеси можливі за умов прийняття та реалізації обґрунтованих управлінських рішень, що спрямовані на покращення фінансової діяльності підприємств та підвищення її ефективності.

З переходом економіки до ринкових умов господарювання посилюється різнобічне значення прибутку, а тому достовірність його формування потребує особливої уваги та контролю.

Для переконливості своїх досліджень використаємо аналітичну інформацію СВКП «Піщанський» Піщанського району Вінницької області. Держава з кожним роком (дослідження проводились за період 2002-2008 рр.) збільшувала кількість програм для здійснення бюджетних відшкодувань сільськогосподарським товаровиробникам. Однак, представлена інформація на рисунку 1 засвідчує що їх частка в фінансовому результаті є недостатньою. Так у 2003 році незалежно від того, що підприємство користувалось державними дотаціями, все одно отримало збиток. Представлена інформація наглядно підтверджує наші переконання, що інформація бухгалтерського обліку з отриманих фінансових результатів з врахуванням державної підтримки не відображує реального фінансового стану підприємства.

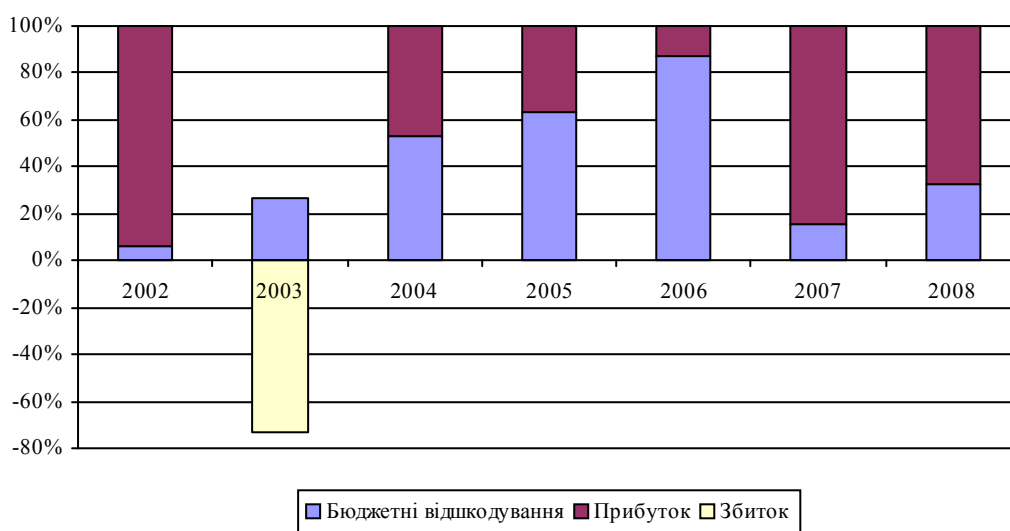

Рис. 1. Частка бюджетних коштів у фінансовому результаті діяльності по СВКП «Піщанський» Піщанського району Вінницької області.

Надходження бюджетних коштів на банківські рахунки сільськогосподарських підприємств забезпечується Державним казначейством України (Держказначейством) у Порядку обслуговування державного бюджету за видатками, затвердженому наказом Державного казначейства України від 25.05.2004 р. № 89.

З метою узагальнення своїх досліджень та підтвердження важливості контролю за цільовим використанням бюджетних коштів наведемо схему, яка дасть можливість сформулювати загальну уяву щодо важливості даної проблеми (рис. 2).

Контролююча установа	Підстава для здійснення контролю	Об'єкт контролю	Предмет контролю	Вид контролю	Мета контролю	Терміни здійснення контролю	Недоліки реалізації бюджетної програми
Контрольно – ревізійне управління	Рішення конкурсних комісій при управліннях агропромислового розвитку обласних та районних державних адміністрацій	Наявність документів, що підтверджують понесенні витрати, які можуть бути компенсовані відповідно до діючих бюджетних програм; фактична наявність результатів понесених витрат (посівів, придбаних тварин, тощо)	Цільова дотація, субсидія	Ревізія	Дотримання вимог чинного законодавства	Після отримання коштів бюджетного відшкодування	Несвоєчасність бюджетного відшкодування (з затримкою від 1 до 12 місяців)
Банківська установа	Розрахунок відсоткової ставки повернення за кредитними угодами	Отримані короткострокові та довгострокові позики на умовах визначених кредитними угодами	Банківський кредит та кредитні ставки	Тематична перевірка		Щомісячно	

Рис. 2. Схема контролю цільового використання коштів бюджетних програм сільськогосподарськими підприємствами (розроблено автором)

Висновки. По своїй суті прибуток є приростом капіталу, збільшенням суми активів, тому що через прибуток виявляється прибавочна вартість, принесена капіталом. В той же час отримані державні дотації за цільовими програмами сприяють приросту капіталу за рахунок державних коштів, які в послідуєчому враховуються при визначенні кінцевого фінансового результату діяльності підприємства та забезпечують викривлення реального результату господарюючого суб'єкта. Враховуючи вище викладене необхідно переглянути механізм контролю за формуванням та використанням коштів бюджетних програм сільськогосподарськими підприємствами та визначити доцільність включення даних коштів до складу доходів діяльності підприємств.

Аннотація. Раскрыто влияние государственных дотаций на формирование финансовых результатов сельскохозяйственных предприятий та определен механизм контроля за целевым использованием средств бюджетных программ.

Ключевые слова. Государственные целевые программы, целевое финансирование, дотации, финансовые результаты, прибыль.

Annotation. Describes influence of state grants on forming of financial results of agricultural enterprises and certainly control mechanism at the having a special purpose use of money of the budgetary programs.

Keyword: government special purpose programs, single-sourcing, grants, financial results, incomes.